ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ „ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“

Факултет „Социални, стопански и компютърни науки“

Катедра „Администрация и управление“

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Миглена Пенчева

Относно дисертационен труд на тема:

„Лидерски потенциал на педагогическите специалисти в професионалните гимназии като центрове за високи постижения “

на Кристияна Георгиева Иванова

За придобиване на образователна и научна степен „доктор“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“, професионално направление 3.7. Администрация и управление

В изпълнение на Заповед на Ректора на ВСУ № 623/ 01.10.2026г. се изготвя настоящото становище.

1. **Обща характеристика на труда**

Дисертационният труд е посветен на актуален и значим проблем в управлението на образователните организации, а именно – формирането и развитието на лидерския потенциал на педагогическите специалисти в условията на трансформация на професионалното образование и обучение. Темата е с особена значимост в контекста на динамично променяща се среда. В този смисъл изследването има както научна, така и отчетлива практико-приложна насоченост.

Представеният дисертационен труд е в обем от 217 страници и включва увод, три глави, заключение, библиография и четири приложения. Изложението е онагледено с 11 таблици и 38 фигури, а библиографската справка обхваща 122 източника на български и английски език. Структурата следва логиката на научното изследване – от теоретичното осмисляне на лидерството и неговите проявления в образователната среда, през изясняване на спецификата на Центровете за високи постижения, до разработването и апробирането на модел за развитие на лидерския потенциал на педагогическите специалисти.

Обект на изследването е лидерският потенциал на педагогическите специалисти в Професионална гимназия по земеделие „Тодор Рачински“ – гр. Генерал Тошево, разглеждана като Център за високи постижения. Предметът обхваща компетенциите, които изграждат този потенциал и позволяват на педагогическите специалисти да бъдат активни

носители на нови знания, иновативни подходи и устойчиви модели на поведение. Изследователската теза е свързана с разбирането, че лидерският потенциал се определя от съчетанието на професионални, педагогически, личностни и управленски компетенции, които могат целенасочено да се развиват.

Целта на изследването е ясно формулирана и е насочена към систематизиране на ключовите компетенции на педагогическите специалисти и разработване и апробиране на модел за формиране и развитие на лидерския им потенциал. За нейното постигане са поставени шест изследователски задачи, които намират последователно отражение в съдържанието на дисертацията.

В теоретичната част са анализирани основни концепции за лидерството и е изведена трикомпонентна структура на лидерския потенциал, включваща социално-психологически, управленски и прагматичен компонент. Положителна оценка заслужава стремежът на докторантката да обвърже теоретичните постановки със специфичните изисквания към педагогическите специалисти в професионалното образование.

Съществено място в труда заема разработеният концептуален модел за развитие на лидерския потенциал, който обединява диагностична, обучителна и оценяваща функция. Моделът включва последователни обучителни фази, индивидуален план за развитие, самооценяване и критерии за проследяване на постиженията. Неговото апробиране е осъществено в реална образователна среда с участието на 27 педагогически специалисти. Проведеното емпирично изследване позволява да бъдат откроени както състоянието и особеностите на лидерския потенциал, така и възможностите за неговото целенасочено развитие.

2. Оценка на научните резултати и приноси

Приемам основната насоченост на формулираните в дисертационния труд приноси, които могат да бъдат определени като научни, научно-приложни и приложни.

1. **В теоретичен аспект** изследването допринася за систематизирането и обогатяването на познанието за лидерството на педагогическите специалисти в професионалното образование. Разработена е авторова концептуална рамка, която обединява социално-психологически, управленски и прагматични измерения на лидерския потенциал. Този подход позволява лидерството да бъде разглеждано не само като индивидуална характеристика, но и като комплекс от компетенции, проявяващи се в конкретна организационна и образователна среда. Разработен е модел интегриращ диагностични, обучителни и оценъчни дейности в единна система, ориентирана към последователно развитие на лидерските компетенции. Моделът създава предпоставки за обвързване на индивидуалното професионално развитие с целите и потребностите на образователната организация.
2. **Научно-приложен принос** представлява разработеният инстурментариум за диагностиране и развитие на лидерския потенциал на педагогическите специалисти. Емпиричното изследване има приносен характер чрез диагностиката и анализа на лидерския потенциал на педагогическите специалисти в конкретна професионална

гимназия. Получените резултати позволяват да се идентифицират силни страни и области, изискващи допълнително развитие, като същевременно предоставят основание за формулиране на целенасочени управленски и обучителни мерки.

3. **Практико-приложните приноси** апробиране на инструментариум за диагностика, оценяване и развитие на лидерски компетенции, както и в систематизирането на мерки и препоръки за управление на този процес. Предложените решения могат да подпомогнат ръководствата на професионалните гимназии при планиране на квалификационните дейности, стимулиране на педагогическото лидерство и изграждане на организационна култура, ориентирана към иновации, сътрудничество и високи постижения.

Оценявам положително стремежа на авторката да свърже теоретичните постановки с реалните управленски предизвикателства пред професионалното образование. Съществено достойнство на труда е разбирането, че развитието на лидерския потенциал не може да бъде разглеждано изолирано от организационната среда, партньорствата с бизнеса и необходимостта от адаптиране на образователния процес към новите икономически и технологични условия.

3. Препоръки и бележки

Наред с положителната оценка на дисертационния труд бих отправила няколко препоръки, насочени преди всичко към възможностите за продължаване и разширяване на изследването.

На първо място, апробирането на модела в рамките на една образователна институция и с участието на 27 педагогически специалисти предполага известна предпазливост при обобщаването на резултатите за професионалното образование като цяло. В бъдещи изследвания би било полезно моделът да бъде приложен в професионални гимназии с различен профил, организационни характеристики и регионална принадлежност, което би позволило по-задълбочена оценка на неговата приложимост.

На второ място, лидерството предполага не само наличие на определени личностни и професионални компетенции, но и влияние върху последователите. В този смисъл включването на гледната точка на учениците би обогатило оценката за проявленията на педагогическото лидерство и неговото отражение върху образователните резултати.

Посочените бележки имат конструктивен характер и не променят общата положителна оценка за дисертационния труд и постигнатите резултати.

4. Автореферат и публикации по труда

Представеният автореферат е в обем от 40 страници и отразява основната логика, съдържание и резултати на дисертационното изследване. В него са представени теоретичните основания на изследването, разработеният концептуален модел, резултатите от емпиричното проучване и формулираните научни и научно-приложни приноси.

Докторантката демонстрира активна публикационна дейност, включително научни статии, доклади и учебни материали в областта на лидерството. За настоящата процедура са представени пет публикации, свързани с изследваната проблематика. Публикациите

отговарят на приложимите наукометрични изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

5. Становище относно наличие или липса на плагиатство

Въз основа на предоставените документи, прегледа на научната литература и съдържателния анализ на дисертационния труд и автореферата не са установени обстоятелства, които да пораждат съмнения относно академичната добросъвестност на авторката или да дават основание за констатиране на плагиатство.

6. Заключение

Дисертационният труд на Кристияна Георгиева Иванова представлява завършено и самостоятелно научно изследване на актуален проблем, свързан с управлението и развитието на човешките ресурси в професионалното образование. Неговите основни достойнства се проявяват в последователната логическа структура, задълбоченото теоретично осмисляне на лидерския потенциал, разработването на концептуален модел и неговото апробиране в реална образователна среда.

Изследването демонстрира способността на докторантката да идентифицира значим управленски проблем, да го анализира чрез подходяща теоретична рамка и да предложи практически ориентирани решения. Постигнатите резултати имат значение за развитието на управленската теория и практика в образованието, особено в контекста на изграждането на Центрове за високи постижения и повишаването на лидерските компетенции на педагогическите специалисти.

Формулираните препоръки и ограничения не намаляват научната стойност на изследването, а очертават възможности за последващо развитие и разширяване на неговата приложимост.

7. Оценка на дисертационния труд

Въз основа на актуалността и значимостта на изследваната проблематика, последователното теоретично и емпирично изследване, разработения и апробиран модел за развитие на лидерския потенциал, както и постигнатите научни, научно-приложни и приложни резултати, считам, че дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Давам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА на дисертационния труд на Кристияна Георгиева Иванова на тема „Лидерски потенциал на педагогическите специалисти в професионалните гимназии като центрове за високи постижения“ и подкрепям присъждането на образователната и научна степен „ДОКТОР“ по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“, професионално направление 3.7. Администрация и управление, при успешно проведена публична защита.

16.11.2026г. Член на научното жури: .....

Варна (доц. д-р М. Пенчева)